

Ordfører
Lars Erik Hyllvang

Arbeidshefte

Kommuneplan
Samfunnsdelen

Side 1

Vi mobiliserer - dine ideer skal gi oss optimisme og vekst

Et arbeidshefte for medvirkning til kommuneplan - samfunnsdelen

Kjære Engerdøler

Engerdal kommune er i gang med utarbeidelsen av kommuneplanen – samfunnsdelen og planlegger ferdigstilling høsten 2017. I den forbindelse inviterer vi alle – næringslivet, barn/ungdom, lag/foreninger og enkeltpersoner til å komme med ideer og innspill med hovedfokus på **befolkningsutviklingen**. Derfor har vi også valgt en arbeidstittel «**Vekst med livskvalitet**» fordi befolkningsutviklingen også skal ivareta folkehelseperspektivet.

Vi vet at ordet plan for mange kan være et omfattende dokument og slik sett virke noe skremmende og lite engasjerende. Derfor har vi laget dette arbeidshefte som en kortfattet INFO som forhåpentligvis gjør det lettere og enklere for deg å kunne delta og engasjere deg i kommunens «bibel» som en kommuneplan skal være. Enkelt fortalt skal kommuneplanen – samfunnsdelen være et strategisk dokument som skal fortelle oss hva som skal gjøres, og samtidig skal kommuneplanen ha en handlingsdel som forteller oss hvordan tiltakene skal gjennomføres.

Under motto «Å ta hele kommunen i bruk» ønsker kommunen at grendene skal komme med innspill på tiltak som bidrar til utvikling av «Det gode grendeliv» – boliger, arbeidsplasser, trivselstiltak m.m for deretter å forene disse for å oppnå kommunens overordnede mål om befolkningsvekst og samtidig klare å etablere kommunen som en attraktivitet og merkevare.

Ordfører
Lars Erik Hyllvang

Arbeidshäfte

Kommuneplan
Samfunnsdelen

Side 2

A

Medvirkning

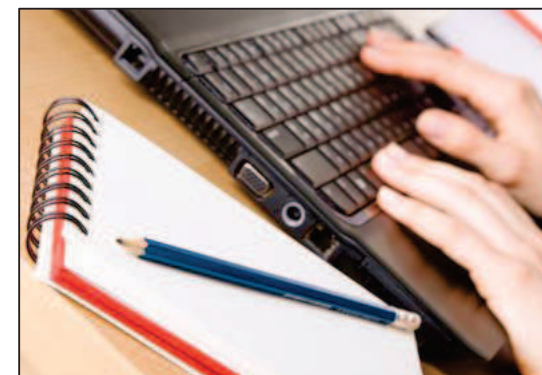
Din medvirkning kan skje på følgende måter og inviterer til. Skulle det ikke passe med tidspunktet, er det bare å velge en annen plass.

Grendemøter

Dato	Grend m/omegn	Sted	Klokkeslett
27.02.17	Røa/Hylleråsen og Heggeriset	Anne på landet	19.00 – 21.00
28.02.17	Engerdal	Engerdal Samfunnshus	19.00 - 21.00
01.03.17	Drevsjø	Fjellvang	19.00 – 21.00
02.03.17	Søre-Elvdal	Elvheim	19.00 – 21.00
06.03.17	Elgå	Elgå Samfunnshus	19.00 – 21.00
07.03.17	Sømådalen	Skogtun	19.00 – 21.00

Mail, brev og Facebook

Enten du deltar på grendemøter eller ikke, så kan du skrive ned dine innspill på mail til: postmottak@engerdal.kommune.no eller på kommunens Facebookside. Brev sendes til Engerdal kommune – Engerdalsveien 1794 – 2440 Engerdal

Vi mobiliserer - dine ideer skal gi oss optimisme og vekst

Ordfører
Lars Erik Hyllvang

Arbeidshette

Kommuneplan
Samfunnsdelen

Side 3

B

Befolkningsutvikling

Vi har satt hovedfokus på befolkningsutviklingen og gjennom Planstrategien har kommunen vedtatt et «hårete» mål om at vi skal ha en årlig økning på 0,5% fra 2020 og det vil si i antall 6 nye innbyggere. Hvis vi ikke lykkes i vårt arbeid vil befolkningsutviklingen iflg. SSB se slik ut

2000	2005	2010	2016	2020	2025	2030	2035
1 580	1 499	1 434	1 305	1 248	1 179	1 142	1 088

Antall innbyggere i Engerdal 1. jan 2000	1 580
Fødte 2000-2015	187
Døde 2000-2015	346
Fødselsoverskudd 2000-2015	-159
Innflytting 2000-2015	741
Utflytting 2000-2015	1 448
Innflyttingsoverskudd 2000-2015	-707
Innvandring 2000-2015	696
Utvandring 2000-2015	105
Netto innvandring 2000-2015	591
Samlet tilvekst fra 2000 til 2016	-275
Antall innbyggere i Engerdal K1 2016	1 305

Fødselsoverskuddet viser differensen mellom døde og fødte. I perioden 2000 – 2016 er det i kommunen 159 flere døde enn fødte.

Innflytting og utflytting skjer mellom en kommune til en annen kommune. Antallet utflytting er forholdsvis høyt noe som sannsynligvis skyldes asylsøkere som har fått oppholdstillatelse og som flytter til en annen kommune. I perioden 2000 – 2016 er det 707 personer flere som har flyttet ut enn inn i kommunen.

Innvandring og utvandring er personer som flytter til eller fra et land. Flyktninger som kommer til kommunen blir hovedsakelig meldt som innvandring. I perioden 2000 – 2016 er innvandringen vært 591 personer større enn utvandringen

Kort oppsummering

Om situasjonen sier kommunen følgende i sin økonomiplan 2017 - 2020

Som vi ser av framskrivingen ligger det an til en fortsatt nedgang i befolkningstallet. Dette reduserer kommunens inntekter i form av rammeoverføringer, skatt og inntektsutjevning. Særlig er det synkende barnetallet i kommunen bekymringsfullt. Høsten 2017 vil det være 7 skolestartere i Engerdal og fram mot høsten 2021 vil antall skolestartere ligge mellom 7 og 2 barn. Dette vil ha konsekvenser for hvordan skole og barnehage tilbudet skal organiseres framover. En ekstra utfordring for grunnskolen, er det relativt store elevtallet med fremmedspråklig bakgrunn, som gjør at rådmannen ser behov for å foreslå styrking av personellressursene.

Vi mobiliserer - dine ideer skal gi oss optimisme og vekst

Ordfører
Lars Erik Hyllvang

Arbeidshäfte

Kommuneplan
Samfunnsdelen

Side 4

C

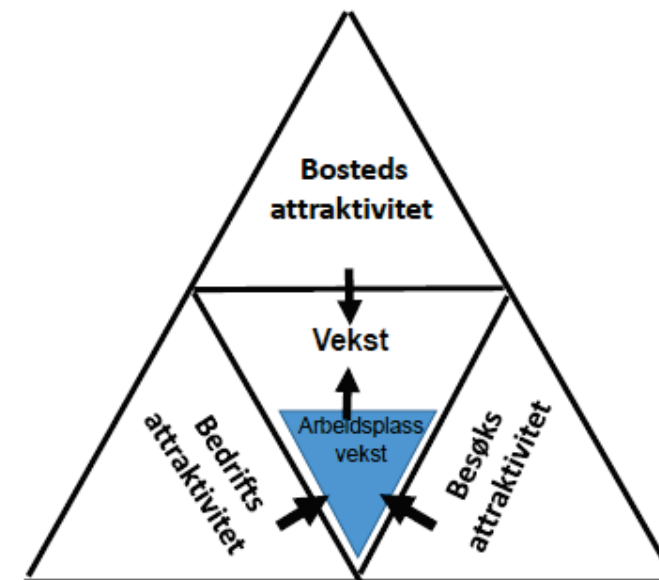
Fokusområdene

Med en målsetting om befolkningsvekst vil kommunen prioritere 3 hovedtemaer:

- Etablering av nye næringer og videreutvikling av eksisterende hvor flere nye arbeidsplasser skapes. Eksisterende Næringsplan av 2014 revideres i 2018
- Etablering av boliger og leiligheter i attraktive boområder/tomter hvor også det boligsosiale blir hensyntatt. Det skal utarbeides egen boligplan i 2018
- Etablering og videreutvikling av bærekraftig reiselivsutvikling for å øke besøksattraktiviteten. Plan for bærekraftig reiselivsutvikling fra Destinasjon Femund Engerdal implementeres i næringsplan.

For disse 3 hovedtemaene, vil det være hensiktsmessig å benytte Attraktivitetsmodellen som er vist på høyre side. Denne kommer vi tilbake til seinere i arbeidshæftet – side 9

Attraktivitetsmodellen

Vi mobiliserer - dine ideer skal gi oss optimisme og vekst

Ordfører
Lars Erik Hyllvang

Arbeidshette

Kommuneplan
Samfunnsdelen

Side 5

D

Næringsliv og sysselsetting

Hovedtall:

Tallene er hentet fra SSB (tallene på sysselsatte for 2014 og 2015 er foreløpige).

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antall sysselsatte	600	579	567	550	532	530	514	(510)
Antall bedrifter	265	247	251	259	243	243	242	237

Antall sysselsatte (2014) med bosted i kommunen er 645 – antall pendlere ut av kommunen er 185 (ca. 30%) og antall pendlere inn i kommunen er 70. Antall ansatte innenfor det offentlige er på ca. 50 %

Tendensen er klar hvor det har vært en negativ utviklingen av antall sysselsatte og bedrifter i kommunen., og ikke overaskende har dette skjedd hovedsakelig innenfor primærnæringene jordbruk/landbruk, industri og bygg/anlegg.

Greit å vite:

Om situasjonen sier kommunen følgende i sin økonomiplan 2017 - 2020

Kommunen MÅ intensivere arbeidet med næringsutvikling. Per dags dato er det lite utbygd næringsliv og lav inntekt og formue blant kommunens innbyggere, noe som gir begrenset mulighet for egne skatteinntekter.

Kommunen har i sin Planstrategi vedtatt å være «motor» i næringsutviklingen og har ansatt Næringsutvikler samt Samfunnsutvikler (1.2.17). Dette forutsetter at det private næringsliv finner sin optimale organisering.

Spørsmål:

Hovedtemaet vil være hvordan det private næringslivet skal utvikles:

- Videreutvikling av primærnæringene?
- Nyetableringer av nye næringsområder?
- Hvordan organisere næringslivet?
- Hvordan samarbeide interkommunalt?

Vi mobiliserer - dine ideer skal gi oss optimisme og vekst

Ordfører
Lars Erik Hyllvang

Arbeidshette

Kommuneplan
Samfunnsdelen

Side 6

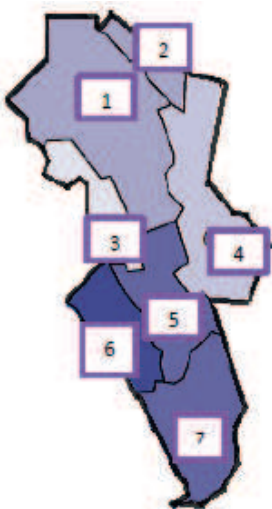
D1

Næringsliv og sysselsetting

Felles bo- og arbeidsmarkedsregion – Interkommunalt samarbeid

NIBR-rapport 2013 om felles bo- og arbeidsmarkedsregionen er vedtatt i fylkeskommunens Planstrategi og her er Trysil og Engerdal en egen bo- og arbeidsmarkedsregion. Kommunen vil diskutere hvilke betydning dette kan ha?

BA-regionene har ulike rammebetingelser og forutsetninger for utvikling. Derfor ønsker fylkeskommunen å utvikle ulike strategier for de tre byregionene, og for distriktsregionene nordover (Fjellregionen og Sør-Østerdal utenfor Elverumsregionen). **En slik todelt strategi er i overensstemmelse med forskning og nasjonale signaler knyttet til ny stortingsmelding om by- og distriktpolitikk.**

Nr.	Region	Kommuner	Kategorisering
1	Tynset-regionen	Tynset, Alvdal, Folldal, Tolga og Rendalen	Bygdesenter-region
2	Røros-regionen	Os + Røros og Holtålen i Sør-Trøndelag	Bygdesenter-region
3	Stor-Elvdal-regionen	Stor-Elvdal	Region med små eller ingen sentra
4	Trysil-Engerdal-regionen	Trysil og Engerdal	Bygdesenter-region
5	Elverum-regionen	Elverum Åmot og Våler	Småbyregion
6	Hamar-regionen	Hamar, Ringsaker, Løten og Stange	Region med mellomstor by
7	Kongsvinger-regionen	Kongsvinger, Eidskog, Nord-Odal, Sør-Odal, Grue og Åsnes	Småbyregion

Greit å vite:

Engerdal kommune har vedtatt:

Engerdal kommune ønske å bestå som egen kommune med nåværende kommunegrenser. For å redusere sårbarheten på enkelte områder ønsker Engerdal kommune å inngå interkommunale samarbeid innenfor de fagområder man er sårbar på.

Fylkesmannen har uttalt:

Engerdal har hatt en stor befolkningsnedgang de 10 siste årene på opp mot 13 % og har nå om lag 1300 innbyggere. På sikt er det Fylkesmannens oppfatning at Engerdal bør danne ny kommune sammen med Trysil. Etablering av et omfattende interkommunalt samarbeid er uansett nødvendig. Samarbeidet i SITE – regionen (Trysil, Engerdal, Älvdalen og Malung-Sälen kommuner) kan også være et argument for en ny kommune på norsk side av grensen.

Vi mobiliserer - dine ideer skal gi oss optimisme og vekst

Ordfører
Lars Erik Hyllvang

Arbeidshäfte

Kommuneplan
Samfunnsdelen

Side 7

E

Boliger

Boligoppgaver

En kommune har ulike boligoppgaver som den skal ivareta. Dette vil også helt sikkert variere fra kommune til kommune. En evaluering av dagens organisering og praktisering kan være hensiktsmessig for å kunne avklare hvorvidt boligoppgavene kan utføres på andre måter og om mulighetene for en samordnet modell med lokale tilpasninger.

Eksempler er:

- Overordnet planlegging – samfunnsdel i kommuneplanen, arealplanlegging, oversikt over generelle boligbehov, oversikt over boligbehov for vanskeligstilte.
- Bomiljø – nærmiljø/bomiljøarbeid, tilrettelegging og fornyelse av boligområder
- Boligfremskaffelse – byggesaksbehandling, byggherre for ombygging og utbygging kontakt med private entreprenører, utbyggingsavtaler, kjøp/innleie av kommunale boliger, boligformidling i det private leiemarkedet.
- Boligbygging – hvilke samarbeidsmodeller finnes – kommune og lokale entreprenører ved bruk av offentlige tilskuddsordninger (eks. OPS modellen), hva finnes av ulike organisasjonsformer - boligselskap, samvirke, borettslag m. fl.
- Boligtildeling, forvaltning, drift og vedlikehold – tildeling av kommunale boliger, ledelse, administrasjon, drift og ettersyn, vedlikehold tilrettelegging og rehabilitering, inngåelse av husleiekontrakter, husleieinnkreving, innflyttings - og utflyttingsrutiner.
- Bo – oppfølging - oppfølging knyttet til husleiekontrakt, botrening, gjeldsrådgivning, tjenesteyting (eks. hjemmetjenester)
- Boligfinansiering - tildeling av lån og tilskudd til bygging /kjøp av nye boliger, tildeling av lån og tilskudd til utbedring av bolig, tildeling av personrettede lån og tilskudd til etablering i bolig, økonomisk rådgivning, bostøtte, økonomisk sosialhjelp til boligform

Greit å vite:

I vedtatte planstrategi sier Engerdal kommune at de skal være en pådriver i å utvikle kommunen som et godt sted å bo ved å **tilby de mest attraktive tomtene og boligene i regionen** og at dette gjøres i samspill med pågående stedsutviklingsprosjekter. «Boligstyrte» kommuner kan i stor grad påvirke størrelse og profil på sin befolkningsvekst gjennom en bevist boligbygging.

Viste du at:

Engerdal har høyest bostedsattraktivitet blant kommunene i Hedmark, og rangeres som nummer 68 nasjonalt. Den siste treårsperioden har derimot bostedsattraktiviteten vært negativ.

Spørsmål:

Hvordan kan private entreprenører bidra til økt boligbygging?

Vi mobiliserer - dine ideer skal gi oss optimisme og vekst

Ordfører
Lars Erik Hyllvang

Arbeidshäfte

Kommuneplan
Samfunnsdelen

Side 8

F

Besøk

Reiselivet

Kommunens identitet (egen oppfatning) er knyttet til ekte villmark og storslått natur i et samisk og norrøn grenselandskap hvor nasjonalparker, sjøer, fjell og skog inviterer til ekte «villmarksferie» for så vel besøkende som lokalsamfunnets innbyggere. Utmarksressursene har vært og er grunnmuren for nærings, sysselsetting, lag/foreninger og enkeltmennesket hvor kultur, nærhet og samspill har utviklet en sterk dugnadsånd.

Siden 2011 har grensekommunene Malung-Sälen, Älvdalen, Trysil og Engerdal jobbet sammen for å videreutvikle destinasjonene Sälen, Idre, Trysil og Engerdal med helårsturisme som attraktiv hovednæring.

Interreg-samarbeidet SITE startet opp 1. juli 2011. Del en varte fram til 21. august 2014, og nå fortsetter samarbeidet i tre nye år, fram til 30. juni 2018. Med bakgrunn i og erfaringer fra SITE-prosjektet skal SITE-regionen utvikles til å bli *Scandinavian Mountains* - en internasjonal og bærekraftig destinasjon med en attraktiv reiselivsnæring. SITE skal ha fokus på disse områdene:

- ❖ Eksportmodne bedrifter og destinasjoner.
- ❖ Nyetableringer og entreprenørskap.
- ❖ Bærekraftig utvikling og sertifisering.
- ❖ Offentlig infrastrukturetsamarbeid

Greit å vite:

Destinasjon Femund Engerdal AS har som formål styrke Engerdals konkurransekraft og markedsposisjon ved å øke destinasjonens attraktivitet. Selskapet skal være reiselivsfaglig rådgivende samt koordinere og utvikle næringsvirksomhet slik at verdien til gjestene, virksomhetene og kommunen økes. Selskapet skal også ivareta behovet for turistinformasjon i kommunen.

Engerdal kommune er den største eieren i Destinasjon Femund Engerdal. Gjeldende etablering og videreutvikling av bærekraftig reiselivsutvikling fra Destinasjon Femund Engerdal skal implementeres i næringsplan.

Spørsmål:

Hvordan skal vi klare å utnytte vår «Villmark» til økt verdiskaping og livskvalitet basert på lokale natur- og kulturressurser?

Vi mobiliserer - dine ideer skal gi oss optimisme og vekst

Ordfører
Lars Erik Hyllvang

Arbeidshäfte

Kommuneplan
Samfunnsdelen

Side 9

H

Verktøykassa - strategiske

Attraktivitetsmodellen

Modellen skal være din verktøykassa for å komme i gang med det strategiske arbeidet. Tabellen nedenfor fremviser en oppstilling av attraktivitetsfaktorer innenfor bedrift, besøk og bosted. Arbeidsmetodikken er å ta en gjennomgang/diskusjon av bl.a. faktorene som er definert i tabellen og hvorvidt du synes disse er positive eller negative. I tillegg må du også liste opp faktorer som du tror er viktige.

	Attraktivitet	Bedrift	Besøk	Bosted
Attraktivitetsfaktorer	Overordnet	Folkehelse Stedsutvikling	Folkehelse Stedsutvikling	Folkehelse Stedsutvikling
	Omdømme	Omdømme som sted å drive næringsliv	Omdømme som sted å besøke	Omdømme som sted å bo
	Areal og bygninger	Næringsarealer Lokale næringshager	Areal til hytter Eksisterende hytter Overnattingskapasitet	Tomteareal Boliger - alternativer Tilgjengelighet
	Tjenester og ressurser	Tilgang til forretningstjenester Service i kommunen FoU - kompetanseinstitutt	Naturherligheter Tilrettelegging Friluftsliv Kulturtilbud Sport og fritidstilbud	Kommunens tjeneste Barneh., skoler, etc. Natur, tilrettelegging Friluftsliv Kulturtilbud Sport og fritidstilbud
	Identitet og stedlig kultur	Nettverk bedrifter Klynger Innovasjonsklima Samarbeid mellom næringsliv og kommune	Gjestfrihet Serviceholdning Samarbeid mellom besøksnæringene	Lokal identitet Gjestfrihet Toleranse Samarbeidsånd Utviklingskultur
	Vekstkultur	Innovasjon – gründere	Destinasjonsutvikling	

Ameniteter = goder, tilbud, tjenester

Vi mobiliserer - dine ideer skal gi oss optimisme og vekst

Ordfører
Lars Erik Hyllvang

Arbeidshette

Kommuneplan
Samfunnsdelen

Side 10

H Verktøykassa - tiltak

Pågående aktiviteter

Nedenfor er en opplisting av pågående aktiviteter i kommunen, og kan være en oversikt for deg i vurderingen av nye tiltak/aktivitet.

- ❖ Snøscooterleder
- ❖ Opplevelsesproduksjon
- ❖ Engerdal i Sentrum
- ❖ SITE/Scandinavian Mountains og bærekraftig reisemål
- ❖ Arbeidsplasser og næringsutvikling
- ❖ Kulturminneplan og Verdensarv
- ❖ Fjellandbruksprosjektet
- ❖ Verdiskaping i randsonen av verneområder
- ❖ Lokalmat og håndverk
- ❖ Infrastruktur, fast dekke fv 653, bredbånd og mobildekning
- ❖ Skog og trelast
- ❖ Planstrategi/kommuneplanens samfunnsdel
- ❖ Samisk reindrift, Samisk høyskole mv
- ❖ Store utmarksressurser – stat og kommune er store grunneiere
- ❖ Grunneiersamarbeid, f.eks. hyttebygging, fiskekort
- ❖ Universell utforming (pilotprosjekt) - tilgjengelig destinasjon er en bærekraftig destinasjon - eks. Blokkodden villmarksmuseum, Gutulia, Johnsgård, Elgå osv.

LYKKE TIL

Vi mobiliserer - dine ideer skal gi oss optimisme og vekst